

A „DON OROSZLÁNJA” AZ ÚJ LAKÁSKORMÁNYBIZTOS

KATONÁI BESZÉLNEK BUDAPEST ÚJ LAKÁS- KORMÁNYBIZTOSÁRÓL

*Törött lábbal küzdötte végig a Délvidék visszafoglalását
vitéz Haynal Alajos, a „Don oroszánja”*

A kormány vitéz nemes Haynal Alajos vezérőrnagyot Budapest lakásügyi-nek kormánybiztosává nevezte ki. Az új kormánybiztos a napilapokban már nyilatkozott programjáról. Nekünk most az a hivatásunk, hogy bemutassuk az ötvenégyéves vezérőrnagyot, a katonát és a férfit, aki huszonegy kitüntetésével egyike a legszebben kitüntetett magyar tábornokoknak.

Egyik tizedese meséli:

— A Felvidék felszabadulása előtti lázas napokban a vezérőrnagy úr ezrede, — akkor még csak alezredes volt — Kisvárdán állomásozott. Az alezredes úr rettenetes állapotokat talált. A kisvárdai zsidók, szombat lévén, becsukták az üzleteket és nem akarták azokat kinyitni a katonáknak sem. Anynyira a zsidók voltak az urak ebben a kis városban, hogy a város vezetői résztvettek egy zsidó biztosítási ügynök fényes jubileumi bankettjén, de egy vitéz kőművesmester nem kapta meg egyik építkezés munkálatait, mert egy ugyancsak hasonlóan idegenfajú pénzember azt jelentette ki: „Nem akarok vitézt látni.” A járásbírósg építkezésénél foglalkoztatott kisiparosok a Kisvárdai Bankban csak akkor kapták meg munkájukért a pénzt, ha igazolták számlákkal, hogy az anyagot zsidó kereskedőktől vásárolták. Egy nyolcgyermekes vitéz nem kapott állást. Az imaházakban a honvédség bevonulása-
kor azt hirdették a rabbik: „Idejöttek a mi ellenségeink. Nehéz időket kell most átélnetek. Kérjétek Istent, hogy mielőbb átsegítsen bennünket ezeken a nehéz napokon.” Ime, így fogadták

Kisvárdán a zsidók a Felvidék felszabadítására készen álló honvédséget. De az alezredes úr hamarosan rendet csinált. A legszigorúbb megtorlást alkalmazta a rémhírtérjesztőkkel szemben. Pár nap alatt 450 gazdag zsidó szökött

meg Kisvárdáról. A zsidóság pénzt gyűjtött a cseheknek és két repülőgépet akartak megvenni. Haynal alezredes úr kinyomozta a gyűjtőket és hamarosan lefogta a főkolompókat. *Húsz év alatt Kisvárdán nem állított országzászlót. Haynal alezredes ezrede a saját pénzen felállította 1938 október 2-án.*

A csetnikek géppuskatüzében nyugodtan fürkészi a terepet

— A leghíresebb esete az volt az alezredes úrnak — meséli jó humorral a tizedes, — amikor rájött, hogy a zsidók titkos leadón állandóan összeköttetésben vannak a csehekkel és minden hírt azonnal közölnek velük. A leadót az egyik zsinagóga padlásán találtuk meg. Egyik este — megvártuk, míg az egész rádiózó társaság együtt van, köztük a rabbi fia is — az alezredes úr magához vett néhány szabadcsapatost és meglepte a zsidókat leadás közben. Egy sem tudott elmenekülni. Az alezredes úr bizony nem sokat kukoricázott velük...

Most szemben ülök azzal a főhadnaggal, aki a Délvidék visszafoglalásánál mellette szolgált.

— Miskolcon vagonírozott be az ezred, — felel kérdésemre — s az alezredes úr mindent személyesen ellenőrzött. Elindulás előtt a szemlén megcsúszott és leesett, hogy jobb lábfejen három izület eltört. Az alezredes úr nem ment kórházba, lehúzta a csizmát, befásliztatta a lábát, papucsot húzott és jött velünk Bácskába. Hat hétig nem volt gipszben a lába s csak Bácska visszafoglalása után fekiüdt be a kórházba.

— Zentára a mi ezredünk vonult be elsőnek. Bevonulás előtt az ezredtörzsnél egy futártiszt kereste az alezredes urat, mondták neki, hogy elől van. A futár előre ment a zászlóaljparancsnokságra, ahol ugyanazt a választ kapta, majd a századparancsnokságon és a biztosító elővédszakasznál is azt válaszolták, hogy Haynal alezredes úr ott van valahol elől. Végre megtalálták, de éppen akkor csetnikektől erős géppuskatüzet kaptak. Mindenki kiugrált a gépkocsiból és az út kétoldalán húzó árkokba hasalt. Csak az alezredes

6-tól augusztus 16-ig az ezred jobb sávhátárának szabadszárnyán, Storoshevojtól északra lévő reteszállásban véres közelharcokban, elkeseredett kézitusaiban vívta meg Haynal ezrede 6-tól 16-ig a tíznapos „reteszállás-csatát”, melyről S. I. főhadnagy, a hadi-

„A magaslatot az utolsó emberig tartani fogja”

— Az ezredes úr mindenütt ott volt, ahol a legnagyobb szükség volt rá. Közelharcban, kézitusaiban embereit buzdította és szidta, személyes példával járt elől a vakmerőségben és bátorságban, átkozódva és káromkodva biztatta honvédeit kitartásra.

— Hogy milyen felemérhetetlen fontossággal bírt ennek a magaslatnak a megtartása a felsőbb vezetés szempontjából — fejezi be S. I. főhadnagy —, azt megítélheted abból is, hogy a harcok kezdetén maga a hadsereg főparancsnok adta ki távbeszélőn a parancsot:

— „Vitéz Haynal ezredes! A magaslatot az utolsó emberig tartani fogja!”
És Haynal ezredes ezt a parancsot is teljes egészében végrehajtotta.

Mikor mint haditudósító később arra jártam, már mindenki csak úgy nevezte. A *Don oroszánja*. Katonái valószínűleg imádták, mert amilyen kemény katonája volt, annyira gondoskodott embereiről és annyira igazságos volt. Éjjel sokszor az első vonalak előtt bukkant fel és vizsgálta a figyelő őrsöket. Gyakran látták a tűzvonalban, mikor saját magával nem törődve, távcsővel figyelte az ellenséges géppuska és aknavető fészkeket s jegyezte be azok helyét a térképébe.

Mindig személyesen ellenőrizte, hogy katonái mindazt megkapják, sőt azon

jelentésben is külön kiemelt hős, ezeket az epizódokat beszéli el:

— A tőlünk délre levő ezredet az átkelt bolsevisták visszaszorították, úgy-hogy jobbszárnyunk, amelynek én voltam a parancsnoka, nagy veszélybe került, úgyszólván a levegőben lógott. Haynal ezredes előbb a rendelkezésére álló tartalékokat vetette harcba a reteszállásba, majd később a szintén vészes helyzetben álló első vonalból vont ki merészen tüzfegyvereket és szakaszokat s vetette be gyors egymásutánban, hogy megmentse a helyzetet.

— Vitéz Haynal ezredes honvédei a naponta sorozatosan megismételt szovjet tömegtámadásokat vitézül és hidegvérrel verték vissza. Az igen erős ellenséges tüzérégi, géppuska, de főleg aknavető tűzben tíz napon keresztül nyílt terepen, égető napon, étlen-szomjan, leváltás és pihenő nélkül, az állóharc minden fáradságát leküzdve, saját veszteségeinkkel nem törődve, soha egy tapodtat sem hátrálva álltuk a harcot.

túl is, ami elő van írva. A családost, nős honvédekről külön kimutatást vezetett, külön ezred családi segélyeket folyósított az ott kapott zsoldokból. Nem volt olyan katonája, akinek kérését ne teljesítette volna. A kemény katonai fellépés és külső tehát lágy szívet takart. Azzal nem törődött, hogy őt felterjesztik-e kitüntetésre, de harcolt azért a magasabb parancsnokságnál, hogy minden olyan honvédje, aki bátor és vitéz magatartást tanúsított, kitüntetésben részesüljön.

Hogy mennyire az ő szelleme töltötte el ezredét, azt igazolják hadtestparancsnokának szavai, aki egyik szemlén azt a kijelentést tette, hogy Haynal ezredes a részben nemzetiségekből is álló ezredét valósággal „haynalizálta”.

Ez a talpig férfi, akit a Kállay-klikkrendszer mellőzött magyarságáért a zsidókérdés megoldásáért történt kiállításait olyan súlyos bűnnek minősítették, hogy meghurcolták és bűnét egészen a változásig éreztették vele —, került tehát a kormánybiztosi helyre. Hisszük, hogy amilyen erős kézzel teremtett rendet annakidején a hazai és szovjet partizánok között, ugyanolyan könyörtelenül fog rendet csinálni a főváros lakáspartizánjai között is, de ugyanolyan megértéssel és igazságossággal teljesíti a jogos kéréseket.

GÖDÉNY ZOLTÁN